

Přepsáno z paměti pana Františka Rejchy. Jak se zakládalo České Oddělení na Nebraské Univerzitě.

Ty první léta, když jsem farmařil se neseli žádné zimní pšenice jenom samé jarky, oves a korna. A ty jarky žraly moc polní, štěnice nám jí sežraly asi po pět roků, že jsme sotva měli dost na chleba. Lidé toho času neměli žádnou vědu, ani neuměli krmit prasata se ziskem, ani krávy aby daly hojně mléka. To se museli všechno lidé učit a kdo se dříve začal učit, začal též dříve prospívat. Příležitost byla pro všechny stejná. Ale musel to člověk pochopit a udělat a pak nejhlavnější věcí bylo šetřit.

V našem townshipu byly čtyři školní distrikty. Když jsem tam přišel, každý distrikt měl jednu sekci. V roce 1884 pak udělali ze dvou distriktů tři. V tom distriktu, co já jsem bydlel jsme dostali z každého sousedního distriktu tři sekce, takže pak měl každý distrikt šest sekcí. My jsme museli tedy stavět novou školu a zvolit si úředníky. Tak jsme si zvolili Ameríkána jménem Beswick. Moderátora Johna Osterthun a pokladníka Fritz Schoeneman, zvolili jsme bondy na stavění školy. Páni úředníci začali stavět, peníze však rozházeli pro svoje věci, obzvláště pokladník. Stavba byla moc špatně postavena a stavební výbor stavbu neschválil. Nejdříve žádali řemeslníci plat, nebyli však peníze. Pak žádal lumberman (*pozn. prodejce dřeva*) za dříví plat, pokladník neměl peníze. Tak žalovali distrikt, tak pokladníka vyhodili a zvolili mě pokladníkem. Tak mně připadlo soud vyrovnat a o všechny peníze se postarat. Něco jsem dostal po dobrém a něco muselo počkat. Tak jsem sloužil na školním výboru 21 roků. Ta první škola byla po devatenácti letech vzatá cyklonem. Šestáho června, když se přestalo učit, asi za týden. My jsme neměli školu pojistěnou proti větru, tak jsem se musel starat o školu novou. Já jsem žebral více pro tu školu, než bych byl býval žebral pro sebe. Kdo patřil do distriktu, každý musel přiložit pomocnou ruku, což jsem si každého zavázal předem jeho podpisem a školu jsem postavil 24x34 stopách za \$473.00 i s výpravou. Když jsem kupoval lavice a tabule křidlicové, 36st. délky a 3 st. výšky, tak se dva agenti u mě sešli a každý mně chtěl prodat. Nejdříve chtěli za 22 stolic, pěkný dubový stůl a dvě židle s ohrádkou a 36 stře. délky křidlicové tabule \$200.00. A pak mně to jeden nechal za \$72.00. Toho času jsem měl skoro všechny své dítky ve školním stáří, tak mně na tom záleželo, aby byla škola v pořádku. Konečně baby začaly proti mně reptat, že kdybych neměl z toho velký zisk, že prý bych se toho nadržel. Že prý se na mě musejí dřít a já že bohatnu

na jejich úkor. Konečně když mě dívky začaly vyrůstat ze školy, tak jsem s tím bacil. Byl jsem deset roků assezorem, a odhadčím u farmářského pojišťujícího spolku 12 roků. Tam jsem přepsal a zvelebil celé stanovy, dle kterých se řídí při malé opravě ještě dnes. Přitom jsem pilně farmařil. Měl jsem čtyry syny a vždy jsem se staral, aby se jim neskrčily žíly, aby měli doma pořád dost práce. Neb jsem věděl, že zahálka jest sestrou všeho zla. Tak jsme konečně přikoupil více pozemku, bylo ho šest osumdesátek, pěstovalo se více dobytka a prasat, takže se toho odprodalo každým rokem kára dobytka a kára prasat nebo více, peníze se dělali v letu. Moje měla též tři dívky k hospodářství a též sama dost šetřila. Tak jsem se konečně snad stal nejznámějším Čechem v okrese Lancaster. Bral jsem zájem ve veřejných záležitostech a dosti často byla moje integrita uznaná a oceněná. Býval jsem často na porotě při soudě. Jednou, když jsem byl na porotě, přišel ke mně nějaký advokát jménem Clark Frank. „Připrav se, přijde k tobě deputace a budou tě chtít dostat do legislatury“, pár dní zpátky prý bylo o tom jednáno v Commercial Club v Lincolnu. Já se toho zle ulek, neb jsem se cítil nedostatečný. V Americe do školy jsem nikdy nechodil, ač jsem dosti dobře anglicky četl i psal. A od těch co to prodělali jsem slyšel, že v tom nic není než trochu té slávy, tak jsem si myslel, že to nikdy nepřijmu. Tak konečně jednoho dne po obědě, přijel ku mně starý advokát, se kterým jsem se dobře znal a který byl nazýván otcem města Lincoln, jménem A.L. Billingsly s Eharley Severinem, mým dobrým přítelem. Přivezli tři láhve piva a tak při řeči mi Billingsly povídá, že při Commercial Club se usnesli, abych šel do legislatury, že mě tam budou silně potřebovat. Já jsem mu řekl, že z toho asi nic nebude a on mně dal týden na rozmyšlenou. Tak jsem nevěděl co mám dělat. Ale puzen asi ctižádostí, konečně jsem svolil a usmyslil jsem si, jestli budu zvolen, že budu dělat co nejlépe bude v mé moci. Byl jsem zvolen a poctivě a čestně jsem plnil svůj úkol. Bylo to patnáctého února 1907, když přišel za mnou do sněmu Jan Rosický a Václav Bureš a žádali mě, abych s nimi šel apelovat o českou stolicí na univerzitě před board of directors, kteří právě měli ten den sezení. Že obdrželi slyšení patnácti minut hned po jedné hodině odpoledne. Tak v určitou dobu jsme se dostavili. Nejdříve řečnil Jan Rosický, po něm Václav Bureš, pak konečně já. Když jsem skončil, tak vstane od stolu jeden director z Kearney a podal mi obě ruce a povídá, jestli já si budu moct pomoc, tak se Vám Čechům dostane české stolice. Kancelář Andrews to vidí a vstane a povídá: „pánové každý podnik stojí peníze, nám se pořád nedostává peněz a za nynějších poměrů není možné žádné další školy zřizovat a tudíž ani vaši českou stolicí. Ale když zde máte vašeho zástupce ze sněmu, ať pracuje pro předlohu, kterou máme ve sněmu podanou

číslo 76., která určuje jeden milion tax ze všeho majetku ve státě, pro univerzitu. Jestli ta předloha projde, pak se již nechá něco dělat. Tak jsme byli vyřizeni. Pánové Rosický i Bureš na mě naléhali, abych se tedy staral aby ta předloha prošla. Tak jsem odcházel se smutnou z univerzity. Ve sněmovně jsem měl několik dobrých přátel, mezi těmi vynikal E.P. Brown z Lincolnu, tak jsem se mu svěřil. On mě pozorně vyslechnul a povídá: „Frank ať ti to nikdy před žádným nevyjde z úst, že chceš českou stolicí, neb nic nedokážeš a stolicí nedostaneš. Ale dávej dobrý pozor, jestli přijde příležitost.“ Tak Omaha měla předlohu zvanou „Terminal Taxation Bill“, před sněmovnou, které nařizovala, že všechnen železniční majetek mimo kolejí, jako stavby, stoje, náradí apod. se bude pro dráhu odhadovat a danit zvlášť. Každá dráha, která probíhá státem, tam měla svého advokáta neb dva, aby za každou cenu zabránili přijetí předlohy. Ty se ustavičně radili, všechny hlasy měly sečteny a byli jistí, že předlohu porazí. My s Lancaster okresu jsme tam měli tedy tu předlohu One Mill Tax for university. Delegace z Omahy byla rozhodně proti naší předloze. A zástupci dráh byli jistí, že Terminal Taxation porazí už teď. Já když jsem to viděl, tak jsem si pomyslel, Franto z toho se asi nechá těžít. Zítra ve 2:30 odpoledne se mělo hlasovat přes obě předlohy. Tak jsem šel k Victor Rosewater a žádám o důvěrné slyšení. Povídám: „vy se marně namáháte prosadit vaši předlohu. Vy to máte již odpočítaný, dostanete 46 hlasů a nic více a my též padneme s naší předlohou, jestli vy nám nepomůžete. Jestli budete hlasovat pro naši, my budeme hlasovat pro vaši předlohu.“ On na to povídá, kdo nám za to ručí, že vy budete hlasovat pro naši předlohu? „Já ti za to ručím svou ctí.“ Tak on povídá: „my svoláme schůzi delegace z Omahy dnes večer v hotelu Lincoln a ráno vám necháme vědět, na čem se rozhodnem.“ Ráno pak ke mně přišel Omažský poslanec a A.R. Harvey a povídá, že se dohodli pro naši předlohu hlasovat, abych si tedy opatřil dosti voličů obě předlohy prosadit. Tak jsem si opatřil dosti neutrálních voličů a volba dopadla jak jsem to měl vypočtené na vlas nám i jim, když mně Harvey sdělil, že se rozhodli Omažští pro naši předvolbu hlasovat. Tak to říkám mému kolegovi E.P. Brownovy a on povídá, tak já to zařídím, aby se hlasovalo o naší předloze dříve, aby jsme je měli v kapse. Tak se také stalo. Hlasovalo se a předloha prošla. Teď ke mně přijde Frank Best a povídá, ale vy nás teď máte šikovně v pytli, abyste tak pro nás nehlasovali. Já povídám, neboj se, dostanete 56 hlasů a víc jich nepotřebujete. Tak akorát dostali 56 hlasů, to bylo asi ve 4 hodiny odpoledne. Asi v 5 hodin přijde poslíček abych šel k telefonu. Tak jdu k telefonu a tam mě někdo žádá, abych přišel do Capital hotelu. Když jsem vstoupil, tak tam vidím všechny ty lobisty advokáty, hned ve mně hrklo. Oni se tam do mě dali a tak mi sprostě

nadávali, že jsem jim udělal čáru přes rozpočet. Já ovšem zůstal zaražen, neočekával jsem takové přivítání. Ale pak když toho bylo moc, tak povídám: „pánové, já jsem nepřišel reprezentovat korporace, já jsem přišel reprezentovat náš lid. Good Bye.“

Tak jsem si myslel, že máme naši českou stolicí zajištěnou, ale chyba lávky. Když konečně se legislatura odročila a vydala svůj Budget – aneb souhrn potřebných peněz pro příští dva roky, tak guvernér Sheldon snížil budget o \$80.000 a pak kancléř Andrews měl výmluvu, že prý nám stolicí dát nemůže, když to guvernér tak snížil. Tak Václav Bureš na něj několikrát apeloval a konečně při značných výlohách ho dostihl telegramem na Atlantickém oceáně, kde konečně nám českou stolicí odvolil.

Těž musím poznamenat, když jsem šel do legislature a přijdu na stanicí, tak mě povídá agent jménem Henry Moore: „Mr. Rejcha you can have now free pass if you want it. No Mr. Moore I will buy my ticket.“

Ted' něco o té prohibici. Ve sněmovně byl podán návrh Hart-em na local option, a já jsem byl rozhodně proti té předloze tělem i duší a myslím, že mým přičiněním tato předloha byla poražena.

Konečně ta věc se donesla guvernérovi Sheldonovi. Jednou mě guvernér potká na chodbě a povídá, že si se mnou moc přeje mluvit, abych po páte hodině přišel do jeho úřadovny. Když jsem do úřadovny přišel měl tam několik, asi tucet lidí, kteří čekali na audienci. Jak mě spatřil, tak vstal, vzal mě za rameno a vede mě do privátního pokoje a posadil mě na židli a povídá: „Mr. Rejcha, já jsem slyšel, že jsi příčinou, že ten Local option bill byl poražen.“ A já povídám, guvernére, za prvé, já v prohibici nevěřím a za druhé, já reprezentuju 90 procent lidu z mého distriktu mokrých, já jinak nemohu. A on povídá: „já proti tomu nic nemám, ale to není ten nejlepší způsob jak čelit prohibici. Ku mně přijdou ty největší myslitelé, ty nejlepší hlavy a každý se shoduje na tom, že jestli chceme propadnout prohibici, že musíme odstranit to prokleté častování. Prohibice že jest na postupu a že se musí něco radikálního stát, aby se zastavila. Já mám dobrý plán, jenže je již pozdě v tomto sezení podat předlohu. A s tím jsme se rozešli. On měl totiž v plánu až bude znovu zvolen při příští legislatuře, že podá svoji předlohu ohledně prodeje lihovin. Ale chyba lávky. Při volbách byl Sheldon poražen Shalenbergen. Když jsem ho navštívil, nemohu to zapřít, musím se přiznat, že plakal a povídá, že myslel, když poctivě a věrně

bude sloužit lidu, že bude uznán. Že do toho úřadu mimo své služby obětoval přes deset tisíc dolarů a že se silně zadlužil.

Tak po volbě 1. listopadu jsem obdržel telegram následujícího znění, jehož originál dosud mám. „The best legislature Nebraska ever had. Has still an opportunity to render great service to this state . If I convene the legislature will you support at statutory provision, reserving to any municipality the right by three fifth vote to suspend it and dispense liquor under such restrictions as maybe provided by law.“ Geo. L. Sheldon Gov.

Na to jsem svolal schůzi do Hallamského Bank, bylo jich přítomno 22. Věc byla důkladně probrána a mně bylo nařízeno abych proto hlasoval. Tak jsem napsal guvernérovi, že jsem pro tu předlohu, když bude legislatura svolána. Na to za pár dní mi guvernér telefonoval, abych druhý den přijel k němu do Lincolnu. Tak jsem jel. Přijdu k němu a on povídá. Bezpochyby když jsi porazil Local option, tak znáš všechny mokré členy. Já bych si přál jejich jména nežli svolám legislaturu, abych věděl, jestli bych tu předlohu prosadil. Tak jsem musel nejdříve jet domů, protože jsem měl doma od všeho zápisky a druhý den jsem mu poštou poslal jména s označením mokrých i suchých a jistě jsem čekal, že bude legislatura svolána, projednat tu otázku. Čekám dva týdny a nic jsem neslyšel, tak jedu do Lincolnu ke guvernérovi a on mě povídá, že legislaturu svolat nemůže, že dostal jen 46 odpovědí příznivých a Omažská delegace, které je celá mokrá mu odpověděla, že oni by hlasovali proti té předloze, protože oni jako metropolitní město se prohibice nebojí a kdyby se mělo častovat, že by obchod ve městě značně utrpěl. Tak jsme byli u kliky. A teď tu a tam něco vylezlo a lidé začali o tom mluvit, že prý jsem se upsal pro prohibici a teď to letělo jako smradlavý vzduch. Každý tomu věřil, že jsem pro prohibici. Žádný se mě nezeptal jak to jest, ale každý mě to hodil spáčkou. Jo, napřed se dělá svatým, ale je tak špinavý jako ti druzí. A já nežli bych se byl pořád omlouval a vysvětloval, tak jsem raději mlčel a trpěl. Avšak pravý stav věci se snad veřejnost ani nedozvěděla. Z finanční stránky jsem celkem utrpěl škodu, ale nelituji toho. Mám svědomí čisté, sloužil jsem lidu dle mých nejlepších sil a ti kteří byli se mnou, seznali moji poctivou vůli a též ji ocenili. Kupříkladu, Beatrice poslalo deputaci do sněmu se žádostí, aby byl postaven dům pro feeble minded, obnosu \$65.000. Na to byl podán návrh, aby tam poslaná komise vyšetřit pravý stav věci, návrh byl schválen. Na to byl podán návrh, aby tam byl poslán Frank Rejcha a aby si k sobě vybral dva členy dle své vůle. Po delší debatě návrh byl schválen. Pak došla od guvernéra zpráva, že v Grand Island soldiers home

se dějou neprávnoŝti. Guverner pro mě poslal a sdělil mi, ŝe mě poŝle do toho ůstavu a dal mě nāvod jak nejlěpe prozkoumām stav věci. Tak jsem jel a vyplnil jsem svoje poslání do posledního pěsmene. Ředitel ůstavu dostal vŷpověď do třiceti dnŷ. Toho času jsem ěasto navŝtěvoval naŝeho Maxe Storkana, jenŝ byl pekařem v Lincolnskěm blázinci a Ŝnajdr, Ěech tam byl květinářem. Během řeči jsem se dozvěděl, ŝe tam jsou ěeŝtěi chovanci utiskováni. Ptám se jakŷm zpŷsobem by se to nechalo oděinit. Ŝnajdr povědá, já bych asi věděl, ale to se asi nedokáže. A já se ptám, jak myslěte? On povědá, kdyby zde byly ěeskě oŝetřovatelky, přece by měly lepŝěi soucit pro svě neŝťastné krajany. A já pravím, ty zde budou co nevidět, na to se spolehněte, jako ŝe se Rejcha jmenuji. Tak jsem ŝel na guvernera a tak jsem silně apeloval, jak naŝinci hrozně trpějí. Tak v několika dnech tam jěž byla slečna Tobišková, pak slečna Shutáková a slečna Hospodskŷch a do roka tam bylo ŝest ěeskŷch oŝetřovatelek. Těž jednoho času přinesl Lincoln stav. ze sněmovních zprāv vymalovaněho zamraěeněho dědka se zaťatou pěstěí, jak dává pozor. Pod těm byla poznámka „Frank Rejcha watching political grafters!“ Pravím jeŝtě jednou, ŝe jsem plnil povinnost svojěi poctivě a neziŝtně, ale nebylo to od lidu oceněno. Soěili na mě, ŝe prŷ jsem ŝpinavŷ prohibiěák a ŝe prŷ tam mohli prāvě tak dobře poslat roěního bulěka. A i moji přátelě jeli aŝ do Omahy k Pokroku mě oěernit a jeden těž přítel mně vyěetl, ŝe prŷ pro mě hlasoval a ŝe jsem mu nedal neŝ oběd.

Pokrok Západu toho času přinesl ze státněho sněmu zprāvŷ, kde mezi zprāvami bylo doslovně nāsledujěcí: „mimo dŷležitŷch předloh z vrchu změněnŷch projednány byly a z ěásti projednány mnohě předlohy rozpoětové a jak vyrozumíváme, vyhověno bylo jedné z podměnek za kterŷch správa univerzity slěbila zřěditi stolicěi pro ěeskou věc. Totiŝ ŝe rozpoěet univerzitou poŝadovaný proŝel. O tuto věc má velkou zāsľuhu hlavně nās poslanec Rejcha, kterŷž mimochodem řeěeno jeŝt z jedním z nejpilnějŝich a nejsvědomitějŝich ělenŷ tohoto sněmu. A myslěme, ŝe můŝeme prāvem říci, ŝe jsme jeŝtě nikdy neměli snad ŝádněho krajana ve sněmu, kterŷ by byl nad něho vynikl, jak ve vydatnoŝti práce, tak i poctivé snaze a oblěbě. Litujeme velice, ŝe nemůŝeme totěž říci o jeho kolegovi panu Vopáľenskěm, kterŷ těž svŷm hlasem, ać marně, usiloval o to, aby stolice ěeskě zřězena nebyla, neboť hlasoval proti rozpoětu povolujěcímu potřebné prostředky pro univerzitu.“

Vysvětlivky:

Suchý/mokrý – odkaz na prohibici (suchý – stát s prohibicí, mokrý – bez prohibice)

Častování - „koupit rundu“ – alkohol pro všechny